

Kommuner, kommunförbund, grundskolor och daghem i landskapet Åland

11.8.2021 Information och riktlinjer till kommunerna gällande inledningen av läsåret 2021–2022 i grundskola och barnomsorg.

På grund av den fortsättningsvis rådande Covid-19 pandemin kommer även hösten 2021 kräva åtgärder och planering för att kunna garantera en trygg start för barn, elever, lärare och all personal. Under höstterminen bereder man sig långt på att följa samma praxis gällande hälsosäkerheten som man vant sig vid: vid symtom ska man inte delta i verksamheten, god hygien beaktas i alla lägen och ventilationen ses till, onödiga närkontakter undviks och man ser till att arrangemangen i lokalerna är tillräckligt luftiga, i den mån det är möjligt.

Utgångspunkten för grundskolan är att undervisningen under höstterminen ordnas som närundervisning. I närundervisningen följer man normal lagstiftning. I närundervisningen ska gällande hygien- och säkerhetsprinciper följas och skolorna behöver se över att rutinerna i verksamheter följs i enlighet med anvisningar som getts ut. Barnomsorgen fortsätter att hålla öppet och förundervisningen ska fortsättningsvis ordnas. Fritidshemsverksamhet erbjuds för de elever som är i närundervisning i skolan och redan är inskrivna i verksamheten.

Covid-19 pandemin har på många sätt påverkat skolgång, undervisning och barnomsorg under förra läsåret. Då det nya läsåret börjar i grundskolan och verksamheten inom barnomsorgen fortsätter efter sommaren lönar det sig att föra diskussioner om den exceptionella situationen, att dela med sig av sina erfarenheter och att skapa en känsla av samhörighet och gemenskap. Man behöver utgående från den lokala situationen bedöma hurdan planering som behövs för återhämtningen från pandemin. Varje enhet behöver därför uppdatera sin egen riskbedömning och förbättra de åtgärder och rutiner man har för att tillgodose rekommendationer om att hålla avstånd och hygien på sin enhet utifrån de omständigheter och förutsättningar som gäller där. Rekommendationerna gäller även vårdnadshavare och andra personer som tillfälligt besöker enheten.

För mer information och stöd i det förebyggande arbetet och arbetet med återhämtningen efter pandemin hittas på:

För barnomsorgen:

<https://www.oph.fi/sv/ordnande-av-smabarnspedagogik-fran-och-med-182021>

För grundskolan:

<https://www.oph.fi/sv/utbildning-och-examina/ordnande-av-grundläggande-utbildning-och-aterhamtning-fran-coronapandemin>

Lagliga grunder och befogenheter

På Åland är det Ålands landskapsregering och Ålands hälso- och sjukvård som ansvarar för bekämpningen av smittsamma sjukdomar i enlighet med 30 § 9 punkten i självstyrelselag (1991:71) för Åland. Ålands hälso- och sjukvård organiserar bekämpningen av smittsamma sjukdomar som en del av folkhälsoarbetet på det sätt som beskrivs i landskapslag (2011:114) om hälso- och sjukvård och lag om smittsamma sjukdomar (FFS 1227/2016)

En temporär ändring av lagen om smittsamma sjukdomar (FFS 447/2021) trädde i kraft den 1 juli 2021. Till lagen fogades paragrafer som gäller nya åtgärder för att förhindra spridning av coronavirusepidemin (58 c–58 h §) samt myndigheternas ansvar för genomförandet och övervakningen av åtgärderna (59 a–59 e §). Ändringarna gäller till och med den 31 december 2021. Bestämmelserna motsvarar de temporära tillägg till lagen om smittsamma sjukdomar som var i kraft våren 2021. I de nya bestämmelserna har definitionen av närkontakt ändrats (närkontakt förutsätter inte att man är ansikte mot ansikte).

På Åland används begreppet barnomsorg (och inte småbarnspedagogik) enligt landskapslag om barnomsorg och grundskola (2020:32) för landskapet Åland.

58 c § i lagen om smittsamma sjukdomar förpliktar också utbildningsanordnare och anordnare av småbarnspedagogik. I 58 c § i lagen om smittsamma sjukdomar föreskrivs det om skyldigheter som ska iakttas i verksamheten i syfte att förhindra spridning av coronaviruset i fråga om de aktörer som anges i lagen. Skyldigheterna gäller direkt med stöd av lagen och förutsätter inget separat myndighetsbeslut.

Skyldigheterna enligt paragrafen är att

- de som är verksamma i daghem och skolor har möjlighet att rengöra händerna,
- de som är verksamma i daghem och skolor ges instruktioner om upprätthållande av tillräckliga avstånd, om rengöring av händerna och om andra motsvarande rutiner som förhindrar spridning av smitta,
- rengöringen av utrymmen och ytor effektiviseras utöver vad som någon annanstans föreskrivs om rengöring när det verksamma i fråga samt
- vistelsen i fråga om de som är verksamma i daghem och skolor ska ordnas så att personerna fördelas så glest som möjligt med beaktande av verksamhetens särdrag och eventuella kundplatser placeras tillräckligt långt från varandra.

Instruktioner till dem som är verksamma i barnomsorg och skolor kan ges på det sätt som bäst lämpar sig för verksamheten, till exempel genom utrop, skriftliga anvisningar, tavlor, markeringar som styr beteendet i utrymmena eller andra motsvarande effektiva metoder.

Allmänna anvisningar för inledning av höstterminen

Syftet med denna anvisning är att stöda skolor och enheter inom barnomsorgen att organisera verksamheten under Covid-19 pandemin så att den är trygg för barnen och personalen. Genom att följa rekommendationen kan man hantera smittorisken, dvs. minska smittan och begränsa antalet personer som exponerats i eventuella exponeringssituationer så att det är så litet som möjligt. När verksamheten planeras är det viktigt att sammanjämka barnets bästa och rättigheter med principerna för bekämpning av smittsamma sjukdomar. Anvisningarna och rekommendationerna revideras kontinuerligt i enlighet vad som bestäms av landskapsregeringen eller riksmyndigheter. Det är viktigt att man håller sig uppdaterad om vad som är det senaste gällande olika säkerhetsaspekter.

(källa: Institutet för hälsa och välfärd och undervisnings- och kulturministeriet – <https://valtioneuvosto.fi/documents/1410845/22330894/THL+UKM+rekommendation+till+anordnare+av+utbildning+och+sm%C3%A5barnspedagogik+under+coronavirusepidemin+4.8.2020.pdf/f592ff2e-4b5d-b520-5908->

[d718e3f97528/THL+UKM+rekommendation+till+anordnare+av+utbildning+och+sm%C3%A5barnspedagogik+under+coronavirusepidemin+4.8.2020.pdf?t=1596718699231\)](https://thl.fi/sv/web/infektionssjukdomar-och-vaccinationer/aktuellt/aktuellt-om-coronaviruset-covid-19/symtom-och-behandling-coronaviruset)

Följande rekommendationer gäller för verksamheten i grundskolan och barnomsorgen

Varje skola och enhet inom barnomsorg behöver planera hur man bäst kan tillgodose rekommendationer om att hålla avstånd och hygien på sin enhet enligt de omständigheter och förutsättningar som råder på just den enheten.

1. Den som har symtom ska inte komma till skolan eller barnomsorgen

Coronaviruset orsakar en luftvägsinfektion med symtom såsom hosta, halsont, feber, andnöd, muskelsmärta, magsymtom och huvudvärk

(<https://thl.fi/sv/web/infektionssjukdomar-och-vaccinationer/aktuellt/aktuellt-om-coronaviruset-covid-19/symtom-och-behandling-coronaviruset>).

Det rekommenderas att man inte kommer till skola eller barnomsorgen om man har symtom som tyder på smitta. Om barnet insjuknar under dagen, flyttas barnet omedelbart till ett separat rum för att vänta på en vårdnadshavare under tillsyn av en vuxen. Vuxna undviker närbkontakt med den insjuknade genom att hålla ett tillräckligt avstånd. Om vårdnadshavaren konstaterar att barnet har symtom på infektion, rekommenderas det att barnet inte går till skolan eller daghemmet. I sådana situationer handlar man enligt ÅHS anvisningar.

Uppdaterade anvisningar finns på Institutet för hälsa och välfärds webbplats <https://thl.fi/sv/web/infektionssjukdomar-och-vaccinationer/aktuellt/aktuellt-om-coronaviruset-covid-19/barn-och-coronaviruset>

2. Riskgrupper

Det är sällsynt att barn drabbas av svår coronavirussjukdom, och det föreligger ingen förhöjd risk för detta, varken för friska barn och unga eller för majoriteten av de barn och unga som har en långvarig sjukdom. Till riskgruppen för svår coronavirussjukdom hör barn vars underliggande sjukdom även i övrigt medför en ökad risk för allvarliga infektioner. Den behandlande läkaren bedömer om ett barn med en svår underliggande sjukdom eller som behöver regelbunden medicinering som sänker motståndsförmågan, eller ett barn med en familjemedlem i denna situation kan återvända till skolan eller barnomsorgen. Det är särskilt viktigt att de som hör till en riskgrupp ser till att de får vaccinationskydd i enlighet med de nationella anvisningarna. Vid beslut om enskilda arrangemang inom barnomsorgen och skolan kan man utnyttja en läkares bedömning.

I fråga om anställda vid skolor eller inom barnomsorgen grundar sig åtgärderna på arbetsgivarens riskbedömning. Företagshälsovården stöder arbetsgivaren vid riskbedömningen.

Mer information finns på:

<https://thl.fi/sv/web/infektionssjukdomar-och-vaccinationer/aktuellt/aktuellt-om-coronaviruset-covid-19/riskgrupper-for-allvarlig-coronavirussjukdom>

<https://thl.fi/sv/web/infektionssjukdomar-och-vaccinationer/aktuellt/aktuellt-om-coronaviruset-covid-19/vacciner-och-coronaviruset>

3. Onödig fysisk kontakt bör undvikas

Coronaviruset smittar i första hand som droppsmitta (<https://thl.fi/sv/web/infektionssjukdomar-och-vaccinationer/aktuellt/aktuellt-om-coronaviruset-covid-19/smitta-och-skydd-coronaviruset>).

I skolan ska man sträva efter att undvika kontakt där man är i direkt beröring med andra.

- Trots att hygien effektiviseras och fysiska kontakter undviks är det viktigt att se till att barnet får den närhet, trygghet och växelverkan som det behöver på ett så normalt sätt som möjligt.
- Genom att ordna verksamheten i mindre grupper och genom att utnyttja utrymmen utomhus strävar man efter att så få personer som möjligt ska vistas i samma utrymme.
- Barnomsorg ordnas i mån av möjlighet så att grupperna inte blandas ihop eller sammanslås.
- I årskurserna 1–6 rekommenderas att klasserna hålls åtskilda inomhus under hela skoldagen. I de valfria ämnena kan undervisningsgruppen bytas om undervisningen inte kan ordnas på annat sätt. Om det exempelvis i högstadiet är omöjligt att hålla isär undervisningsgrupperna, rekommenderas det att man satsar på att hålla avstånd och på hygien samt strävar efter att sköta undervisningen i skift i mån av möjlighet.
- Utomhus kan eleverna få träffas gruppöverskridande men man behöver se över hur man organiserar så att grupperna kan gå in och ut utan att onödig trängsel eller samlingar uppstår.
- Tomma lokaler som lämpar sig för undervisning kan vid behov tas i undervisningsbruk.
- Skolan/kommunen bör se till att skoltransporterna fungerar och att eleverna kommer till skolan. Det är kommunens ansvar att se till att skoltransporterna sker på ett säkert sätt och att hitta lösningar som fungerar bäst för de lokala förhållandena.
- Måltiderna ordnas i mån av möjlighet med den egna klassen eller gruppen, inte som gemensamma måltider i matsalen. Matsalen kan dock användas i skift. God hygien ska iakttas av de som tillverkar maten, de som delar ut maten och de som kommer för att äta.
- Verksamheten i skola eller barnomsorg räknas inte som allmänna sammankomster eller offentliga tillställningar som avses i lagen om sammankomster. Eventuella mötesbegränsningar tillämpas inte på verksamheten.
- Stora gemensamma tillställningar rekommenderas ändå inte om inte tillräckliga avstånd och god hygien kan iakttas.
- Det rekommenderas att andra personer än barn och skolans och barnomsorgens personal undviker att vistas på skolans eller barnomsorgens verksamhetsområde. Barns och familjers möjlighet att bekanta sig med skolans eller barnomsorgens verksamhet ordnas med beaktande av avstånd och hygien.
- Det rekommenderas att man beaktar avstånd och hygien och gruppstorlek även vid personalens sammankomster och planeringstillfällen.
- För att förhindra spridning av smitta rekommenderas att personalen i regel inte flyttar från en enhet till en annan.

- Lanskapsregeringen har gett generella anvisningar om användningen av mun- och nässkydd i kollektivtrafiken och i offentliga miljöer. Användningen av mun- och nässkydd gäller personer över 15 år. Rekommendationerna gällande mun- och nässkydd utvärderas och uppdateras i enlighet med anvisningar landskapets handlingsplan för hantering av covid-19-epidemin på Åland. Skolan ansvarar för att för att mun- och nässkydd i kollektivtrafiken distribueras till elever i årskurs 9 enligt anvisningarna och att eleverna får nödvändig undervisning i användningen av ansiktsmasker.
- Skolan bör vara tillmötesgående i beviljande av ledigt för att en elev som ska vaccineras.

Landskapsregeringens uppdateringar kring Covid- 19

<https://www.regeringen.ax/nyheter/covid-19-detta-galler-pa-aland>

Arbetshälsoinstitutets anvisningar till arbetstagare: <https://www.ttl.fi/sv/anvisningar-till-arbetstagare-for-att-forebygga-att-bli-smittad-av-det-nya-coronaviruset/>

4. En god hand- och hosthygien förebygger smitta

Coronaviruset sprider sig främst med droppsmitta då en sjuk person hostar eller nyser. Då man sköter hand- och hosthygien på rätt sätt förebygger man smittspridning.

- Såväl barn som vuxna tvättar händerna då man kommer till skolan och barnomsorgen samt då man går hem. Därutöver tvättar man händerna före man äter, då man kommer in efter att ha varit utomhus samt alltid då man har nyst eller hostat eller om händerna är märkbart smutsiga. Händerna torkas med engångspappershanddukar.
- Ifall det inte finns möjligheter att tvätta händerna används handdesinfektionsmedel. Handdesinfektionsmedlet ska finnas lätt till hands. En vuxen ska övervaka då ett barn använder medlet.
- Då man nyser eller hostar täcker man munnen med en engångsnäsduk, som man efteråt kastar bort. Ifall man inte har tillgång till en näsduk nyser eller hostar man i armvecket. Sedan tvättar man händerna.

Mer information finns på:

<https://thl.fi/sv/web/infektionssjukdomar-och-vaccinationer/sjukdomar-och-bekampning/anvisningar-for-forebyggande-och-bekampning-av-infektioner/allmanna-hygienregler>

5. Städning

Coronaviruset smittar i huvudsak via droppsmitta, dvs. när en smittad person hostar eller nyser. Det är möjligt att viruset också smittar via beröring. Coronavirus överlever inte längre tider i luften eller på ytor när temperaturen varierar. Smittspridning via föremål har inte kunnat fastställas. Vid städningen ska man använda ett svagt basiskt universalrengöringsmedel. Enligt 58 § c i lagen om smittsamma sjukdomar effektiviseras rengöringen av utrymmen och ytor utöver vad som någon annanstans föreskrivs om rengöring när det gäller verksamheten i fråga. I sanitetsutrymmen kan städningen intensifieras genom att använda desinfektionsmedel.

- Kontaktytor såsom dörrhandtag, armstöd, pulpeter, bord, lampknappar och kranar torkas av minst en gång om dagen, gärna två gånger dagligen.

- Användning av gemensamma arbetsredskap, såsom tangentbord, pekplattor eller pysselmateriel (saxar osv.), undviks eller så rengörs dessa regelbundet, helst alltid efter att de använts. Även leksaker ska rengöras regelbundet.
- Barnet får ta med en viktig leksak till barnomsorgen och föra hem den när dagen är slut.

Mer information finns på:

Om ventilation

<https://thl.fi/sv/web/miljohalsa/inomhusluft/coronavirus-och-inomhusluftens-sakerhet/anvisningar-om-ventilation-for-dem-som-ansvarar-for-anvandningen-av-utrymmen-for-smabarnspedagogik-undervisning-och-utbildning>

Om städrutiner

<https://www.ttl.fi/sv/stadanvisningar-for-att-forebygga-smitta-av-covid-19%e2%80%af/>

6. Ifall man konstaterar coronasmitta i skolan eller barnomsorgen

Det är ÅHS som ansvarar för smittsamma sjukdomar och som utreder smittkedjor på Åland. Ifall coronasmitta konstateras i skolan eller barnomsorgen fås information om hur man ska gå till väga av ÅHS. Smittkedjan utreds ifall personen blivit exponerad, de exponerade bör spåras och försättas i karantän i 14 dagar.

Den som har blivit smittad med coronavirus ska stanna hemma i minst 14 dygn från symtomens början, men vid behov längre så att han eller hon har varit symptomfri i minst två dygn innan han eller hon återvänder till skolan eller barnomsorgen.

Kontaktpersoner:

Elisabeth Storfors

Byråchef utbildningsbyrån

Utbildnings- och kulturavdelningen

Ålands landskapsregering

+358 18 25 000 (vxl)

Elisabeth.storfors@regeringen.ax

Emilia Walk-Johansson

Specialsakkunnig inom barnomsorg

Utbildnings- och kulturavdelningen

Ålands landskapsregering

+358 18 25 000 (vxl)

Emilia.walk-johansson@regeringen.ax

Katarina Halme-Wiklund

Specialsakkunnig inom utbildning

Utbildnings- och kulturavdelningen

Ålands landskapsregering

+358 18 25 000 (vxl)

Katarina.halme-wiklund@regeringen.ax